

Nr 294

Av herr Ahlmark m. fl., om statsbidrag till Riksförbundet för kriminalvårdens humanisering.

(Lika lydande med motion nr 314 i Första kammaren)

Riksförbundet för kriminalvårdens humanisering (KRUM) bildades i augusti 1966. Ett av huvudsyftena är att hjälpa straffade vid landets fångvårdsanstalter, såväl under vistelsen på anstalt som efter frigivningen. I mån av resurser vill KRUM också hjälpa och stödja personer dömda till skyddstillsyn.

Under loppet av två år har KRUM:s medlemstal stigit till ca 7 500, varav ca 5 000 vistas eller har vistats på fångvårdsanstalt. Sedan 1 januari 1968 är medlemsavgiften för intagna 5 kr. och för personer i frihet 15 kr. per år. Dessa avgifter räcker i stort sett bara till att nödtorftigt hålla medlemmarna informerade om förbundets och lokalavdelningarnas fortlöpande verksamhet.

De straffades kontaktbehov under anstaltsvistelsen och kontakt- och hjälpbehov efter frigivningen är överväldigande. (Vissa nyligen gjorda enkätundersökningar bland intagna vid olika anstaltstyper har visat att drygt 50 procent av alla intagna aldrig får brev eller besök utifrån, vilket i sin tur måste uppfattas som ett belägg för att de helt saknar positiva sociala och emotionella kontakter ute i samhället.) Huvudansvaret för anskaffande av tillfredsställande bostad och arbete åt den frigivne är och förblir samhällets, den officiella kriminalvårdens (även om frivilliga krafter säkert också i framtiden kommer att göra ovärderliga insatser på dessa områden). Men de statliga organen kommer aldrig att tillfredsställande kunna lösa de intagnas behov av positiva sociala och emotionella kontakter under och efter anstaltsvistelsen. Denna uppgift — i många fall minst lika viktig som lösandet av bostads- och arbetsfrågan för att en effektiv resocialisering ska komma till stånd — kan ibland lämpa sig bättre för en frivillig-organisation av KRUM:s karaktär. Vissa erfarenheter tyder på att det ibland är lättare att bygga upp en förtroendefull kontakt med en intagen om relation från början etablerats utifrån ett helt frivilligt engagemang från båda parter.

KRUM vill alltså på olika sätt försöka medverka till att bryta de intagnas isolering från det samhälle som de förväntas anpassa sig till efter frigivningen. Detta sker f. n. efter olika vägar. Några exempel:

Ca 500 intagna, som tidigare inte haft någon brevvän i frihet, har förmedlats sådan kontakt genom Riks-KRUM och dess lokalavdelningar;

En del av dessa ostraffade brevskrivare i frihet har »utvecklats» till anstaltsbesökare åt sina nyförvärvade vänner;

Via KRUM har till dags dato ett 100-tal *nya* frivilliga övervakare utsetts (flertalet rekvirerade bland brevskrivarna och anstaltsbesökarna);

Drygt 200 av KRUM:s ostraffade medlemmar har upptagit frigivna i sin bekantskapskrets för att på så sätt vidga deras kontaktytor och därigenom underlätta deras resocialisering;

Under hösten 1967 och våren 1968 startade KRUM — i samarbete med ABF — en rad studiecirkel och samtalsgrupper på ett flertal anstalter. Bl. a. på Härlanda, Hall, Långholmen och Umeåanstalten. Enbart stockholmsavdelningen drev under våren 1968 12 cirklar på Hall och sex på Långholmens rättspsykiatriska klinik (alla cirklarna genomfördes 10 gånger eller mer). Syftet med dessa cirklar har — förutom den rena kunskapsförmedlingen — varit minst lika mycket att etablera kontakter mellan de intagna och ostraffade KRUM-medlemmar i frihet. Därför har flera personer utifrån deltagit i flertalet cirklar och många av dessa har också fullföljt kontakten sedan de intagna cirkelmedlemmarna frigivits;

KRUM har under sina första två år arrangerat informationsträffar, debatter och underhållningsaftnar (med professionella artister) på följande anstalter (många av dem har besökts ett flertal gånger): Uppsala (Studiegården), Roxtuna, Mariefred, Hällby, Ystad, Björkahemmet, Tygelsjö, Hall, Gävle, Norrköping, Karlskrona, Stångby, Malmö, Hälsingborg, Växjö, Kumla, Långholmen, Härlanda, Härnösand och Umeå. Självfallet har många personliga kontakter knutits också vid dessa tillfällen.

Nämnas kan också att under våren 1968 arrangerades två veckoslutskurser för trimning av cirkelledare på anstalter. Detta skedde i samarbete mellan ABF, kriminalvårdsstyrelsen och KRUM. Sammantaget utbildades ca 70 personer, varav drygt hälften rekryterats från KRUM:s led.

KRUM har f. n. fungerande lokalavdelningar i Malmö/Lund, Göteborg, Stockholm, Uppsala, Härnösand, Karlskrona och Umeå. Vidare är avdelningar under bildande i Växjö, Örebro och Norrköping/Linköping. Avsikten är att den sociala verksamhet som här skildrats i första hand ska administreras av lokalavdelningarna. Dessa måste dock etableras och byggas upp på initiativ av och med fortsatt stöd från förbundet under uppbyggnadsskedet.

Avdelningarna i Göteborg och Stockholm har av respektive kommunala myndigheter erhållit ändamålsenliga lokaler. För bl. a. täckande av lokalhyra har göteborgs-KRUM erhållit 18 000 kr. och stockholms-KRUM 11 500 kr. i kommunala anslag. I dessa lokaler bedrivs allehanda kontaktskapande verksamhet mellan ostraffade medlemmar och nyligen frigivna eller intagna på permission. Tyngdpunkten ligger på jourverksamhet de tider då den officiella frivården håller stängt, främst vardagskvällar samt lördagar och söndagar. Under den senaste jul- och nyårshelgen besöktes dessa lokaler av flera hundra f. d. intagna.

Det är många intagna på s. k. arbetspermission och nyss frigivna som genom KRUM:s försorg fått hjälp med bostads- och arbetsanskaffning, liksom med planerande och genomförande av studie- och omskolningsprojekt.

Opinionsmässigt har förbundet intensivt sökt påverka allmänhet, hyresvärdar och arbetsgivare till ökad förståelse för de frigivnas svåra situation. Föreläsningar, debatter och andra möten har i detta syfte arrangerats i ett flertal större städer i landet. KRUM har även arrangerat två kriminalpolitiska seminarier i Stockholm (under vilka många av Nordens främsta kriminalpolitiska experter medverkat som föreläsare) där bl. a. dessa frågor behandlats. Genom pressens medverkan har mycket av denna upplysningsverksamhet trängt ut till allmänheten.

Kanske bör det också erinras om att Kungl. Maj:t den 18 september 1967 utsåg KRUM till remissinstans över »Betänkande angående enskilda övervakarna inom kriminalvården».

Hittills har den sociala verksamhet som ovan antytts helt skett på frivillig väg. Varken förbundet eller lokalavdelningarna har haft ekonomiska resurser för att anställa eller ens arvodesersätta någon person. Arbetsbördan för de enskilda personer som på sin fritid lett och utvecklat organisationen har dock nått en sådan omfattning att den betydelsefulla sociala verksamhet som bedrivs löper risk att helt stagnera (eller rent av gå tillbaka) om förbundet inte erhåller ekonomisk hjälp — i första hand för följande ändamål:

Hyreskostnader för centralt kansli ca	6 000 kr./år
Telefonkostnader ca	6 000 kr./år
Arvodesersättning för ett skrivbiträde	18 000 kr./år
Arvodesersättning för en kurator ca	20 000 kr./år
Lön, traktamente, reseersättning för reseombudsman	50 000 kr./år
	<hr/>
	Summa 100 000 kr./år

För organisationens framtida verksamhet och expansion är det självklart ett oundgängligt krav att förbundet erhåller ett kansli med telefon, stencileringsmöjligheter, etc. Hjälpsökanden och andra som vill nå kontakt med förbundet är f. n. uteslutande hänvisade till styrelse- och arbetsutskottsledamöters privata telefoner. För den som saknar denna förhands- eller personkännedom finns ingen möjlighet att nå förbundet, t. ex. via telefonkatalogen.

Önskemålet om och värdet av att förbundet fick möjlighet att anställa en reseombudsman torde framgå av följande räkneexperiment:

På minst 20-talet platser i landet med nära anknytning till en fångvårdsanstalt har KRUM i dag ett sådant medlemsunderlag att startandet av lokalavdelningar vore både önskvärt och möjligt. Ett sådant arbete bedrivs dock inte framgångsrikt per telefon från Stockholm. Man måste ha möjlighet att sända ut en av KRUM-arbete erfaren person som på varje plats personligen lär känna initiativtagarna till och de blivande styrelseledamöterna i lokalav-

delningen. Under uppbyggnadsskedet måste ombudsmannen ha möjlighet att på platsen bistå de lokala krafterna med råd och anvisningar. Låt oss mot denna bakgrund göra följande räkneexperiment (alla siffror har medvetet hållits i underkant):

Det är KRUM:s fasta övertygelse att en reseombudsman på ett år skulle kunna initiera och få i gång minst 15 nya lokalavdelningar runt om i landet — med minst 20 aktiva medlemmar i varje avdelning. Det skulle i sin tur innebära att 300 ostraffade personer plötsligt stimulerades till att i mer organiserade former engagera sig, ta ett personligt ansvar för minst lika många intagna eller nyss frigivna. Det torde väl inte heller vara alltför optimistiskt att anta att åtminstone 2 av dessa 300 ostraffade personer skulle lyckas i sitt uppsåt, dvs. förmå minst två frigivna att — till följd av intensiva hjälp- och stödåtgärder — definitivt avstå från brottslig verksamhet. Endast genom detta mycket blygsamma resultat (som självfallet i praktiken skulle bli väsentligt bättre) skulle statsmakterna ha tjänat in vad reseombudsmannen skulle kosta i anslag. En intagen på fångvårdsanstalt kostar nämligen enligt vissa beräkningar statsmakterna ca 90 kr. om dagen, vilket alltså gör 32 850 kr. per intagen och år. Två återfall mindre per år skulle alltså minska statsutgifterna med väsentligt mer än vad KRUM begär för att klara finansieringen av en reseombudsman.

Med anledning av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen under justitiehuvudtiteln måtte bevilja Riksförbundet för kriminalvårdens humanisering ett anslag om 100 000 kr. för budgetåret 1969/70.

Stockholm den 24 januari 1969

Per Ahlmark (fp) Per-Olof Sundman (cp) Staffan Burenstam Linder (m)

Nr 295

Av herr **Eriksson** i Arvika, om överförande av karlstadsregionen till de s. k. storstadsalternativen i lokaliseringspolitiskt hänseende.

(Lika lydande med motion nr 258 i Första kammaren)

Stockholm den 24 januari 1969

Karl-Erik Eriksson (fp)

i Arvika